

GARANTUOTO DARBO APMOKĖJIMO KOLŪKIUOSE KLAUSIMU

E. PEČIORAITE

TSKP CK ir TSRS Ministrų Tarybos 1962 m. kovo 22 d. nutarime „Apie žemės ūkio valdymo pertvarkymą“ pabrėžiama, kad materialinis kolūkiečių bei žemės ūkio specialistų suinteresuotumas yra labai svarbi sėkmingo žemės ūkio vystymosi sąlyga.

Socialistinėje visuomenėje dirbančiųjų materialinio suinteresuotumo pagrindą sudaro būtinojo darbo sąnaudų padengimas, t. y. darbo apmokėjimas. Gyvasis darbas, kaip ir jo sukurtasis produktas, skirstomas į būtinąjį ir pridedamąjį tokia proporcija, kuri užtikrina ir materialinės gerovės augimą, ir tolesnį visuomeninės gamybos vystymąsi. Visuomeninė būtinojo darbo riba apsprendžia vidutinį poreikių patenkinimo laipsnį. Tačiau kiekvieno dirbančiojo būtinas darbas turi individualines ribas, nes visuomeninio darbo produktas skirstomas kiekvienam priklausomai nuo jo darbo kiekio ir kokybės. Todėl atskirų dirbančiųjų būtinojo darbo ir būtinojo produkto absoliutus dydis yra skirtingas, priklauso nuo dirbančiųjų kvalifikacijos, specialybės, nuo darbo svarbumo, atsakingumo ir t. t. Vadinasi, ir apmokėjimas už jų darbą negali būti vienodas.

Kolūkiniame sektoriuje nevienodai apmokama už darbą ne tik atskiriems kolūkiečiams, bet ir kolūkių mastu vidutinis darbo apmokėjimas yra skirtingas, nes bendrosios pajamos, kurios skirstomos į būtinąjį ir pridedamąjį produktą, įvairiuose kolūkiuose yra nevienodos. Be to, būtinojo darbo padengimo dydžiui didelės reikšmės turi ir pajamų paskirstymo tvarka.

Socialistinėje visuomenėje nėra antagonistinio prieštaravimo tarp būtinojo ir pridedamojo darbo, nes galutinė jų abiejų paskirtis — didinti visuomenės poreikių patenkinimo laipsnį. Tačiau dar yra prieštaravimo tarp jų — tai prieštaravimas tarp asmeninių poreikių ir visos visuomenės poreikių, prieštaravimas tarp vartojimo ir kaupimo. Todėl labai svarbu nustatyti teisingą santykį tarp vartojimo ir kaupimo, kuris užtikrintų ir gamybos plėtimą, ir materialinį dirbančiųjų suinteresuotumą.

.Nustatant santykį tarp vartojimo ir kaupimo kolūkiuose, didelės svarbos turi forma, kuria apmokamas būtinas darbas.

Seniausia ir vyraujanti darbo apmokėjimo forma kolūkiuose yra tokia, kada už darbą išmokamas pinigų ir produktų kiekis, likęs, atsiskaičius su valstybe, padengus visas išlaidas ir sudarius visus fondus. Bet dažnai kolūkiai, ypač tie, kurie ekonominiu atžvilgiu yra silpni, naudodami šią darbo apmokėjimo formą, neproporcingai didina kaupimą, neatsižvelgia nei į darbo našumo bei grynųjų pajamų augimo tempus, nei į reikalą didinti taip pat ir vartojimo fondus. Dėl to darbo apmokėjimo fondas

Tarybų Lietuvos kolūkiuose nuo 1958 m. iki 1960 metų padidėjo labai nežymiai palyginti su darbo našumo ir bendrosios produkcijos vertės augimu.

Darbo našumo ir bendrosios produkcijos vertės augimas¹

1 lentelė

	1958 m.	1960 m.	Padidėjimo %
1. Darbo našumas (rubliais 1-ai žm. dienai)	3,19	4,03	20
2. Bendrosios produkcijos vertė, tūkst. rb. (1958 m. valstybinio supirkimo kainomis)	251 649,50	329 944,70	31,1
3. Piniginės išlaidos nedalomajam fondui papildyti (tūkst. rb)	24 950,—	36 500,—	46,5

Piniginių pajamų atskaitymai į nedalomojus fondus didėja greitesniu tempu, negu pačios piniginės pajamos. Todėl vis mažesnė piniginių pajamų dalis išskiriama darbui apmokėti.

Piniginių pajamų atskaitymai į nedalomojus fondus ir kolūkiečių darbui apmokėti²

2 lentelė

Išskirta piniginių pajamų	1957 m.	1958 m.	1959 m.	1960 m.
1. Nedalomųjų fondų papildymui (piniginių pajamų %)	15,2	17,7	19,7	20,2
2. Kolūkiečių darbui apmokėti (piniginių pajamų %)	33,1	27,8	26,8	25,2

Kolūkiečių darbui apmokėti išskiriamos piniginių pajamų dalies sumažėjimas 1960 m. reiškė ir absoliutų darbo apmokėjimo piniginio fondo sumažėjimą. Tuo tarpu pinigais buvo išmokėta daugiau kaip pusė darbo apmokėjimo fondo.

Dėl tokios kolūkių pajamų paskirstymo tvarkos sumažėjo ir vidutinis žmogaus darbo dienos įvertinimas pinigais: 1959 m. ir 1960 m. jis buvo žymiai mažesnis, negu tarybiniuose ūkiuose. Net ir 1959 m. žmogaus dienos vertė LTSR kolūkiuose sudarė tik 79% žmogaus dienos vidutinės vertės Tarybų Sąjungoje. Už žmogaus dieną mažiau mokėjo tik Baltarusijos TSR kolūkiai.⁴

Vadinasi, respublikos kolūkiai, didindami lėšas kaupimui, neatsižvelgė į tai, jog reikia užtikrinti materialinį kolūkiečių suinteresuotumą siekti geresnių gamybos rezultatų.

Kolūkių pajamų paskirstymo tvarką žymiai pakeičia garantuotas darbo apmokėjimas, kurį įvedus, pagrindinio atlyginimo dydis iš anksto fiksuojamas ir garantuojamas, darbo apmokėjimo fondas sudaromas kaip savarankiškas, iš anksto užplanuotas dydis, o ne kaip likutis, paskirsčius

¹ Lietuvos TSR kolūkių 1958 ir 1960 metų suvestinių apyskaitų balansų duomenys.

² Lentelė sudaryta pagal Lietuvos TSR kolūkių 1957—1960 metų suvestinių apyskaitų balansų duomenis.

³ Lietuvos TSR kolūkių 1959—1960 metų suvestinių apyskaitų balansų duomenys.

⁴ Повышение уровня развития колхозного производства, Экономиздат, М., 1961, стр. 155.

produkciją ir pinigines pajamas. Įvedus garantuotą atlyginimą, darbo apmokėjimo fondui, kaip ir kitiems fondams, iš anksto nustatoma atitinkama pajamų dalis.

Tam tikrą atlyginimo garantiją jau duoda papildomas apmokėjimas už derlingumą, pieno primelžimą, vilnų prikirpimą ir t. t., nes iš anksto nustatoma papildomam apmokėjimui skirta produkcijos dalis. Garantijos elementą sudaro ir reguliarus, iš anksto nustatyto dydžio, avansavimas, nes, mokant avansu, dalis darbo apmokėjimo fondo sudaroma ir skirstoma metų bėgyje, o ne jų gale. Tačiau tokie garantijos elementai nebepatenkina kolūkinės gamybos poreikių. Ieškodami geresnių būdų šiam klausimui išspręsti, kai kurie kolūkiai įvedė dalinę darbo apmokėjimo garantiją. Siuo atveju garantuojamas darbo apmokėjimo dydis kai kuriose, ypačingai svarbiose žemės ūkio šakose. Tokį dalinį garantuotą darbo apmokėjimą 1960 m. naudojo Kėdainių rajono „Tiesos“, „Varpos“, „Pagirių“ kolūkiai. Jie mokėjo garantuotą atlyginimą linų augintojams. Daugelis kolūkių moka garantuotą atlyginimą tik gyvulininkystės darbuotojams. Tai Kėdainių rajono „Vienybės“, „Naujo gyvenimo“, „Taikos“, S. Nėries vardo kolūkiai, Prienų rajono „Vienybės“, Ukmergės rajono Veprių ir eilė kitų kolūkių.

Dalinė darbo apmokėjimo garantija pritraukia darbo jėgą į atskiras ūkio šakas ir tuo pačiu sudaro sąlygas sparčiau jas išvystyti. Kartu tai teigiamai atsiliepia į viso ūkio ekonomiką. Štai, pavyzdžiui, Prienų rajono „Vienybės“ kolūkis nuo 1960 m. įvedė garantuotą darbo apmokėjimą gyvulininkystės darbuotojams, fermų vedėjams ir brigadininkams. Tai žymiai paskatino šio kolūkio gyvulininkystės darbuotojus didinti produkcijos gamybą. Įvedus šią apmokėjimo formą, padidėjo tiek bendroji gyvulininkystės produkcija, tiek gyvulių produktyvumas. 1959 m. pieno buvo primelžta 11 900 litrų, o 1960 m., įvedus garantuotą darbo apmokėjimą gyvulininkystės darbuotojams, — 25 200 litrų, t. y. 2,1 karto daugiau; iš vienos karvės 1959 m. buvo primelžta vidutiniškai po 1686 litrus pieno, o 1960 m. — po 3113 litrų⁵.

Tačiau, įvedus dalinę darbo apmokėjimo garantiją, susidaro didelis skirtumas apmokant įvairių šakų darbuotojų darbą, ir vėliau tai gali neiigiamai paveikti kitų žemės ūkio šakų vystymąsi, o tuo pačiu ir visos gamybos lygį. Pavyzdžiui, minėtame „Vienybės“ kolūkyje 1960 m. buvo išmokėta už darbą viso 18 036 rb.; kolūkiečiai iš viso išdirbo 13 196 žmogaus darbo dienas. Vidutiniškai už vieną žmogaus darbo dieną kolūkiečiai turėjo gauti po 1,37 rb. Tačiau gyvulininkystės darbuotojams išmokėtasis garantuotas atlyginimas neiigiamai atsiliepė į laukininkystėje dirbusių kolūkiečių darbo apmokėjimą. Gyvulininkystėje buvo išdirbta 4207 žmogaus darbo dienos, už kurias buvo apmokėta po 2,5 rb., viso — 10 519 rb. Tuo tarpu augalininkystės darbuotojams už išdirbtas 7243 žmogaus darbo dienas liko tik 7516,5 rb., t. y. maždaug po 1 rb. už vieną darbo dieną.

Panaši padėtis yra ir kituose kolūkiuose, įvedusiųose dalinę darbo apmokėjimo garantiją.⁶

⁵ Šiame straipsnyje pateiktieji duomenys paimti iš atitinkamų kolūkių metinių apyskaitų bei kitų dokumentų.

⁶ Ukmergės rajono Veprių kolūkyje tvirtas, garantuotas atlyginimas, priklausantis nuo atskirų darbuotojų išdirbio normų įvykdymo, įvestas gyvulininkystėje nuo 1959 m. Si apmokėjimo tvarka čia, kaip ir kituose kolūkiuose, padidino kolūkiečių darbo aktyvumą, ir tai turėjo didelės reikšmės kolūkio pajamų didėjimui. Jeigu 1958 metais kolūkio piniginės pajamos sudarė 149 633,4 rb., tai 1960 metais — 168 725,3 rb., t. y. maždaug 13% daugiau. Gyvulininkystės darbuotojai už vieną darbo dieną 1960 m. gavo po 1,86 rb., o augalininkystės — po 1,29 rb., tuo tarpu vidutiniškai vienam kolūkiečiui turėjo tekti po 1,68 rb.

Nevienodas atlyginimas už darbą įvairiose ūkio šakose pradžioje skatina atskirų šakų vystymąsi, o vėliau tampa jų kilimą ribojančiu faktoriumi. Tų žemės ūkio šakų darbuotojai, kuriose darbo apmokėjimas negarantuotas, yra mažiau suinteresuoti dirbti. Taikant dalinę garantiją, paprastai nėra garantuojamas augalininkystėje dirbančių kolūkiečių atlyginimas už darbą. Tuo tarpu augalininkystė sudaro pagrindą gyvulininkystei, sukurdama jai pašarų bazę.

Kolūkių patyrimas rodo, kad dalinė garantija gali būti tik laikina darbo apmokėjimo forma. Kolūkiai, įvedę dalinę garantiją, turi ateityje pereiti prie garantuoto darbo apmokėjimo visose ūkio šakose. Įvesti garantuotą darbo apmokėjimą visose šakose ruošiasi ir minėtasis Prienų rajono „Vienybės“ kolūkis bei Ukmergės rajono Veprių kolūkis.

Garantuotas darbo apmokėjimas Lietuvos TSR kolūkiuose pradėtas plačiau taikyti nuo 1958 m. Garantuotą darbo apmokėjimą visose šakose 1959 m. buvo įvedę 229 kolūkiai, t. y. apie 11,6%, o 1960 m. — 270 kolūkių, t. y. apie 14% visų kolūkių.⁷

Garantuotas darbo apmokėjimas kolūkiuose gali būti įvedamas, paliekant darbdienius arba atsisakant darbdienių. Atsisakius darbdienių, paprastai įvedami piniginiai įkainiai už išdirbio normas. Paliekant darbdienius, nustatomas garantuotas apmokėjimas už darbdienį. Šiuo atveju tiek darbdienių, tiek darbo einamoji apskaita vedama ta pačia tvarka, kaip ir esant negarantuotam darbdienio apmokėjimui. Tačiau paskirstymo pagal darbą fondas minėtais atvejais formuojamas skirtingai: esant garantuotam apmokėjimui, jis sudaromas kartu su kitais fondais kaip savarankiškas dydis, priklausąs nuo nustatytų, atsižvelgiant į realias kolūkio galimybes, įkainių už išdirbio normas arba darbdienių dydžio ir šių normų arba darbdienių skaičiaus.

Garantuotą darbo apmokėjimą pagal darbdienius daugiausia naudoja tie kolūkiai, kuriuose žymių darbo apmokėjimo fondo dalį sudaro natūra. Tačiau, plečiantis prekiniais-piginiams santykiams tarp kolūkių ir valstybės, didėja piniginės kolūkių pajamos ir susidaro galimybė vis didesnę kolūkiečių atlyginimo dalį išmokėti pinigais. Kolūkių, kurie gauna piniginių pajamų iki 50 tūkst. rb., skaičius mažėja, o gaunančių daugiau kaip 50 tūkst. rb. — didėja. Tai matyti iš žemiau pateikiamos lentelės:

3 lentelė

Kolūkių grupės pagal piniginių pajamų dydį⁸

Gavo piniginių pajamų	1958 m.		1959 m.		1960 m.	
	kolūkių skaičius	kolūkių %	kolūkių skaičius	kolūkių %	kolūkių skaičius	kolūkių %
Iki 50 tūkst. rb.	1071	49,3	591	30,1	486	25,5
Nuo 50 iki 200 tūkst. rb.	1052	48,3	1263	64,2	1294	67,7
Daugiau kaip 200 tūkst. rb.	53	2,4	111	5,2	132	6,8
Viso	2176	100	1965	100	1912	100

Kolūkių piniginių pajamų didėjimas sudaro sąlygas vis didesnę kolūkiečių darbo dalį apmokėti pinigais. Jei 1953 m. apmokėjimas pinigais respublikos kolūkiuose sudarė apie 10% bendros darbo apmokėjimo sumos, tai 1960 m. — jau daugiau kaip 54%.⁹ Didėjanti darbo apmokėjimo

⁷ LTSR Žemės ūkio ministerijos kolūkių organizacinių reikalų valdyba, 1960, byla Nr. 9.

⁸ Lietuvos TSR kolūkių 1958—1960 metų suvestinių apyskaitų balansų duomenys.

⁹ Ten pat.

pinigais dalis paskatino kai kuriuos kolūkius pereiti prie piniginio darbo apmokėjimo ir ryšium su tuo atsisakyti darbo apskaitos darbadieniais.

Kai kurie autoriai garantuotą darbo apmokėjimą sutapatina su garantuotu piniginiu darbo apmokėjimu ir teigiamas garantuoto darbo apmokėjimo savybes priskiria vien tik garantuotam piniginiam darbo apmokėjimui¹⁰. Tačiau piniginė garantuoto darbo apmokėjimo forma skatina darbo aktyvumą ne todėl, kad ji piniginė, o todėl, kad ši apmokėjimo forma *garantuoja* apmokėjimo dydį ir užtikrina mokėjimo *regularumą*. Įvesti garantuotą darbo apmokėjimą, o tuo labiau reguliary avansavimą, netrukdo ir darbadienis, kuris gali būti apmokamas ir natūra, ir pinigais.

Tačiau garantuotas piniginis apmokėjimas yra tobulesnė darbo apmokėjimo forma palyginti su garantuotu natūriniu arba mišriuoju darbadienių apmokėjimu, nes, be pranašumų, kurie aplamai yra susiję su garantuotu darbo apmokėjimu, jis turi dar kai kurių kitų teigiamų savybių: sudaro sąlygas tobulinti darbo apskaitą, įgalina tiksliau apskaičiuoti darbo sąnaudas produkcijos vienetui, suprastina atsiskaitymą su kolūkiečiais. Tačiau mūsų respublikoje šią darbo apmokėjimo formą naudoja dar palyginti nedaugelis kolūkių. Jei visoje Tarybų Sąjungoje garantuotą piniginį apmokėjimą 1961 m. naudojo daugiau kaip 8 000 kolūkių, t. y. apie 17,7% visų kolūkių¹¹, tai Lietuvos TSR — virš 70, t. y. mažiau kaip 4% visų respublikos kolūkių¹².

Ekonominėje literatūroje ir kolūkių vadovų tarpe buvo paplitusi nuomonė, kad garantuotą darbo apmokėjimą galima naudoti tik ekonomiškai stipriuose kolūkiuose, o vidutiniuose ir ekonominiu atžvilgiu silpnuose kolūkiuose garantuotas darbo apmokėjimas neįmanomas¹³. Tačiau kolūkių praktika rodo, kad šiuolaikiniame žemės ūkio vystymosi etape, kuomet partija ir vyriausybė sudarė ir toliau gerina sąlygas sparčiai pakelti visų kolūkių ekonomikai, kuomet bendras kolūkinės gamybos lygis nuolatos auga, atskiros artelės ekonominė padėtis apsprendžia tikrai apmokėjimo lygį joje, o ne apmokėjimo formą. Apmokėjimo formos pažangumas ne visuomet priklauso nuo apmokėjimo lygio.

Siuo metu, kada kolūkiai ekonominiu atžvilgiu nėra vienodai pajėgūs, garantuoto darbo apmokėjimo minimumas, užtikrinantis būtinojo darbo padengimą, negali būti vienodas visuose kolūkiuose. Tačiau ekonomiškai silpnuose kolūkiuose paprastai jis esti aukštesnis palyginti su darbo apmokėjimo lygiu, koks jis būtų, naudojant senąją darbo apmokėjimo formą. Tai pasiekama perskirstant kolūkio pajamas.

Kai kuriems mūsų respublikos kolūkiams nepavyko įvesti garantuoto darbo apmokėjimo, tačiau tai susiję ne su jų ekonominiu lygiu, o su blogai organizuota apskaita. Pereinant prie garantuoto apmokėjimo, reikia nustatyti tokius išdirbio normų įkainius, kurie, iš vienos pusės, užtikrintų atlyginimą už darbo dieną ne mažesnę už tą, kurį kolūkiečiai gaudavo prieš įvedant naują darbo apmokėjimo formą, nes priešingu atveju sumažės materialinis kolūkiečių suinteresuotumas, o iš kitos pusės, — atitiktų realias apmokėjimo galimybes, kad vėliau įkainių netektų mažinti, nes tada garantuotas darbo apmokėjimas prarastų efektyvumą ir savo tikrąją prasmę. Įvedant garantuotą darbo apmokėjimą, būtina numatyti visus pajamų šaltinius ir visas būsimas išlaidas, be to, sudaryti detalius mėnesi-

¹⁰ Денежная оплата труда в колхозах. Сборник статей. М., 1960, стр. 19.

¹¹ Совершенствовать формы организации и оплаты труда в колхозах и совхозах. «Экономика сельского хозяйства», № 8, 1961, стр. 107.

¹² Lietuvos TSR kolūkių 1960 metų suvestinių apyskaičių balansų duomenys.

¹³ Е. Лазуткин, Повышать материальную заинтересованность колхозников в общественном производстве, «Партийная жизнь», № 7, 1961.

М. Сливак, Денежная оплата труда в колхозах Украины, «Социалистический труд», № 8, 1960.

nius pajamų-išlaidų planus. Visa tai reikalauja gerai organizuotos apskaitos. Tuo tarpu daugumoje silpnų kolūkių apskaita vedama nepatenkinamai, ir tai neleidžia susidaryti kolūkio ūkinės padėties tikro vaizdo. Todėl, norint pereiti prie garantuoto piniginio apmokėjimo, reikia gerai sutvarkyti apskaitą. Ir negalima nesiskaityti su išvadamis, kylančiomis iš apskaitos duomenų.

Pavyzdžiui, Prienų rajono J. Janonio vardo kolūkyje buvo nutarta nuo 1960 m. įvesti garantuotą piniginį darbo apmokėjimą. Visiems darbams buvo numatytas vienodas išdirbio normos įkainis — 0,9 rb. Tuo tarpu iš gamybinio-finansinio plano buvo matyti, kad per pirmuosius tris ketvirčius truks lėšų. Tačiau kolūkio valdyba ne tik nesiėmė jokių priemonių piniginiams lėšoms subalansuoti, bet ir nesilaikė finansinės drausmės: pagal gamybinį-finaninį planą kapitaliniams įdėjimams buvo numatyta skirti 15 000 rb., o faktiškai jau per pirmuosius tris ketvirčius šiems tikslams buvo sunaudota 16 600 rb. Pajamų planas taip pat nebuvo įvykdytas: vietoje numatytų 180 000 rb. buvo gauta tik 160 000 rb. Todėl nustatyto dydžio atlyginimas buvo išmokėtas tik pirmą pusmetį, o antrame pusmetyje teko sumažinti priskaitytą atlyginimą laukininkystės darbuotojams 57%, o kitiems — 30%. Metų gale kolūkis liko skolingas kolūkiečiams 16 080 rb. Toks darbo apmokėjimas kolūkyje tik sukėlė abejones ir nepasitikėjimą kolūkiečių tarpe. Sekančiais metais kolūkis buvo priverstas atsisakyti garantuoto darbo apmokėjimo.

Nepavyko įdiegti garantuoto piniginio darbo apmokėjimo ir buv. Vabalninko rajono „Naujo gyvenimo“, „Antašavos“ kolūkiuose, kurie nebuvo sudarę mėnesinių pajamų-išlaidų planų, pervertino savo galimybes ir turėjo grįžti prie faktinių pajamų paskirstymo metų gale.

Visa tai rodo, kad perėjimas prie garantuoto, o ypačingai prie garantuoto piniginio darbo apmokėjimo reikalauja iš vadovujančių bei apskaitos darbuotojų daug pastangų ir darbo. Tačiau rezultatai, gaunami, tinkamai suorganizavus garantuotą apmokėjimą, įdėtąjį darbą pilnai pateisina. Tai rodo šią progresyvią darbo apmokėjimo formą naudojančių kolūkių patyrimas.

Kolūkiuose, įvedusiuose garantuotą darbo apmokėjimą, darbo rodikliai paprastai esti aukštesni už vidutinius rajono rodiklius. Aišku, dalis kolūkių, perėjusių prie šios darbo apmokėjimo formos, buvo ekonomiškai stiprūs, tačiau žymi jų dalis prieš tai buvo vidutiniški ir silpni. Pavyzdžiui, greta ekonomiškai stiprių kolūkių, kaip Kauno rajono „Gintaras“, „Pergalė“, Ukmergės rajono „Lenino keliu“ ir eilė kitų, 1959 m. garantuotą darbo apmokėjimą įvedė Šakių rajono „Didžiojo Spalio“ kolūkis, kurio darbadienis 1958 metais buvo įvertintas tik 0,51 rb., Ukmergės rajono „Pergalės“ kolūkis, kurio darbadienis 1958 metais buvo įvertintas tik 0,46 rb., 1960 m. — Skuodo rajono K. Poželos vardo kolūkis, nustatęs įkainius už I grupės darbus 0,40 rb., o už VI grupės — 0,90 rb., ir eilė kitų ekonomiškai silpnų kolūkių.

Garantuotą darbo apmokėjimą visų žemės ūkio šakų darbuotojams Ukmergės rajone įvedė skirtingo ekonominio pajėgumo kolūkiai: „Pergalės“ ir „Lenino keliu“. „Pergalės“ kolūkis 1958 m. buvo vienas iš silpnųjų rajone. Grūdinių ir ankštinių kultūrų derlingumas buvo 6,84 cnt. 100-ui ha žemės ūkio naudmenų buvo pagaminama 28,4 cnt mėsos, 6350 litrų pieno; piniginių pajamų 100-ui ha žemės ūkio naudmenų buvo gauta 3094 rb. Darbadienis mažmeninėmis kainomis tesudarė 0,46 rb. Siekdama padidinti kolūkiečių materialinį suinteresuotumą dalyvauti visuomeninėje gamyboje, kolūkio valdyba nutarė nuo 1959 m. įvesti garantuotą piniginį darbo apmokėjimą.

„Pergalės“ kolūkis, atsižvelgdamas į savo bei kitų kolūkių patyrimą, į realias savo galimybes, peržiūrėjo išdirbio normas ir, remdamasis faktiniu 1958 m. darbadienio dydžiu, nustatė piniginius įkainius.

Kad garantuotas darbo apmokėjimo minimumas būtų aukštesnis už buvusį darbo apmokėjimo lygį, teko perskirstyti kolūkio pinigines pajamas. Kaip pasikeitė piniginių pajamų paskirstymas kolūkyje, matyti iš šios lentelės:

4 lentelė
Ukmergės rajono „Pergalės“ kolūkio piniginių pajamų paskirstymas

Piniginių pajamų paskirstymas	1958 m.	1959 m.
1. Išlaidos gamybos reikalams (%)	54,5	26
3. Nedalomojo fondo papildymui (%)	20	20
3. Kolūkiečių darbo apmokėjimui (%)	15,7	28,4

Siekiant kolūkiečius materiališkai paskatinti, jiems buvo parduodami žemės ūkio produktai valstybinėmis supirkimo kainomis. Parduodamų produktų kiekis priklausė nuo uždarbio dydžio — kolūkiečiams buvo parduodama už sumą, sudarančią iki 30% uždarbio, vadovaujančiam-administracijos personalui — iki 10%.

Nors apmokėjimo lygis nebuvo aukštas, be to, ir apmokėjimo reguliarumas retkarčiais sutrikdavo, tačiau kolūkis siekė, kad jo nariai būtų tikri, jog už darbą jie gaus tokį atlyginimą, koks buvo numatytas. Dėl to kolūkiečių aktyvumas darbe žymiai padidėjo, kolūkio visuomeninis ūkis šustiprėjo. Jau 1959 m. ekonominė kolūkio padėtis tiek pagerėjo, kad darbo apmokėjimą buvo galima padidinti. Kolūkio valdyba patikslino išdirbio normas ir nuo 1960 m. įvedė aukštesnius įkainius. Laukininkystės darbas buvo įvesti tokie įkainiai: už I grupės darbų išdirbio normą — 1,0 rb., už II — 1,2 rb., už III — 1,4 rb., už IV — 1,6 rb., už V — 1,8 rb., už VI — 2,0 rb.

Gyvulininkystėje išdirbio normos ir įkainiai buvo nustatyti atsižvelgiant į tarybinuose ūkiuose ir kituose kolūkiuose nustatytas normas bei įkainius. Pavyzdžiui, melžėjai-šerikei buvo priskiriama prižiūrėti, šerti ir melžti 12—15 karvių, priklausomai nuo darbo mechanizavimo laipsnio fermoje ir karvių produktyvumo. Už vienos karvės priežiūrą per mėnesį buvo mokama 0,5—0,7 rb., už kiekvieną 100 kg primelžto pieno (bazinio riebumo) tvartiniu laikotarpiu buvo priskaitoma 1,4 rb., ganykliniu laikotarpiu — 1,0 rb. Kiaulių fermoje šerikei buvo priskiriama 12—15 paršavedžių su prieaugliu arba 80—100 vnt. prieauglio bei penimų kiaulių. Atlyginimas priskaitomas tokiais dydžiais: už kiekvieną kg penimų kiaulių priesvorio — po 0,06 rb., už paršavedžių priežiūrą mechanizuotose fermose — po 0,6 rb. per mėnesį, už 1 kiaulę mechanizuotose fermose — 0,8 rb., už atjunkyto paršiuko svorio 1 kg — po 0,1 rb. Arklių fermos darbuotojams mokama pagal prižiūrimų arklių skaičių, atsižvelgiant į jų svorį. Jei arklių svoris blogas, valdyba gali sumažinti atlyginimą iki 30%.

Šios išdirbio normos bei jų įkainiai atitinka realias kolūkio galimybes ir skatina kolūkiečius didinti produkcijos gamybą.

Nepaisant to, kad, naudojant garantuoto darbo apmokėjimo formą, dar pasitaiko trūkumų, kolūkiečių materialinis suinteresuotumas visuomeninės gamybos rezultatais, bendrąja taisykle, padidėja, ir tai, kartu su kitais faktoriais — darbo organizavimo gerinimu ir gyvulininkystės bei lauko darbų mechanizavimu — padeda stiprinti kolūkių ekonomiką. Kolūkiečių materialinis suinteresuotumas kaip tik ir turėjo lemiamos įtakos

gyvulių produktyvumo padidėjimui minėtame „Pergalės“ kolūkyje. O padidėjus gyvulių produktyvumui, padidėjo ir kolūkio piniginės pajamos.

Kad būtų aiškiau matyti, kaip pagerėjo „Pergalės“ kolūkio darbo rodikliai, įvedus garantuotą darbo apmokėjimą, žemiau pateikiama lentelė, kurioje jie palyginami su atitinkamais rodikliais Kalinino v. kolūkyje, kuriame yra panašios gamybos sąlygos ir maždaug toks pat darbų mechanizavimo lygis. Be to, lentelėje pateikiami ir rajono vidutiniai rodikliai.

5 lentelė

	1958 m.			1960 m.			1960 m. palyginti su 1958 m., %		
	„Pergalė“	Kalinino v.	vidut. r-no rod.	„Pergalė“	Kalinino v.	vidut. r-no rod.	„Pergalė“	Kalinino v.	vidut. r-no rod.
100-ai ha žemės ūkio naudmenų:									
1. Pieno, litrų	6350	7927	7070	14279	12980	11978	224,8	162,3	167,0
2. Gyvulių (gyv. svorio), cnt	28,4	28,2	21,9	65,1	39	37,4	229,2	134,9	170,8
3. Bendrosios produkcijos vertė (1958 m. valstybinėmis pirkimo kainomis) rb.	8855,0	9427,3	7634,0	12877,0	10456,0	10552,9	145,4	110,9	138,2
4. Piniginių pajamų, rb.	3094,0	4895,3	4004,0	9020,0	5530,0	5656,3	291,5	112,9	140,1
100-ai ha dirbamos žemės:									
6. Kiaulienos (gyvojo svorio), cnt	27,9	29,9	20,0	59,1	30,3	25,0	212,6	101,4	140,0

Produkcijos ir piniginių pajamų didėjimas sudarė prielaidas tolesniam darbo apmokėjimo didinimui. 1958 m. už kiekvieną žmogaus darbo dieną kolūkiečiai gavo po 0,59 rb., 1959 m. — po 1,13 rb., o 1960 metais — po 1,31 rb. Taigi pažangi darbo apmokėjimo forma, padedanti kelti kolūkio ekonomiką, kartu turi įtakos ir darbo apmokėjimo lygio augimui. O tai savo ruožtu dar labiau skatina kolūkiečius aktyviai dalyvauti visuomeninėje gamyboje.

Kolūkis „Lenino keliu“, jau prieš pereidamas prie garantuoto darbo apmokėjimo, buvo ekonomiškai stiprus. 1959 m. jame buvo pagaminta 100-ai ha žemės ūkio naudmenų 43,4 cnt gyvulių mėsos (gyvojo svorio), 30 679 litrai pieno. Grūdinių ir ankštinių kultūrų derlingumas iš 1 hektaro sudarė 14,8 cnt. Už darbdienį buvo išmokėta 1,16 rb. Nuo 1960 m. šiame kolūkyje buvo įvestas garantuotas piniginis darbo apmokėjimas visose šakose.

Lauko darbams buvo nustatyti tokie piniginiai įkainiai už išdirbio normą: I grupės darbams — 1,0 rb., II grupės — 1,25 rb., III — 1,50 rb., IV — 1,75 rb., V — 2,0 rb., VI — 2,25 rb.

Gyvulininkystės darbuotojams nustatytas vienetinis atlyginimas, remiantis vidutiniu 50—60 rb. uždarbiu per mėnesį.

Gamyba šiame kolūkyje yra visapusiškai išvystyta, ir piniginės pajamos įplaukia palyginti tolygiai, todėl nebuvo sunku įvesti garantuotą atlyginimą ir jį reguliariai mokėti. Kolūkis „Lenino keliu“ buvo anksčiau ir dabar yra vienas iš pirmaujančiųjų Ukmergės rajone.

Kolūkyje „Lenino keliu“ 1960 m. ir 1961 m. pirmąjį pusmetį kas mėnesį priskaitomas atlyginimas buvo išmokamas visu 100%. Kolūkis pajėgus išmokėti kas mėnesį visą 100% atlyginimo, tačiau tokia apmokėjimo tvarka pasirodė nepakankama. Kadangi žemės ūkyje geriems gamybos rezultatams pasiekti svarbu ne tik atlikto darbo kiekis, bet ir jo kokybė, tai būtina dalį pagrindinio darbo apmokėjimo fondo išmokėti už darbo aukštos kokybės rodiklius. Atsižvelgdama į tai, kad darbo kokybę parodo galutiniai darbo rezultatai, „Lenino keliu“ kolūkio valdyba nuo 1961 m. antrojo pusmečio pradėjo kas mėnesį mokėti tik 75% atlyginimo, o likusiąją dalį — metų gale, priklausomai nuo gamybos rezultatų. Panaši apmokėjimo tvarka įvesta ir minėtame „Pergalės“ kolūkyje: kas mėnesį išmokama tik 70% mėnesinio atlyginimo. Likusi dalis išmokama metų gale tuo atveju, jei įvykdoma planinė užduotis. Jei planinė užduotis viršijama, tai atlyginimas padidinamas tiek procentų, kiek procentų ji viršyta. Jei planinė užduotis neįvykdyta, tai iš šios atlyginimo dalies atitinkamas procentas atskaitomas. Šitokia atlyginimo išmokėjimo tvarka yra tinkamesnė ne tik todėl, kad ji glaudžiau susieja darbo apmokėjimą su galutiniais darbo rezultatais, bet ir todėl, kad padeda kolūkiui išvengti finansinio įtempimo. Tačiau pagrindinio darbo apmokėjimo fondo dvejopas panaudojimas, skatinąs produkcijos gamybos didinimą, neskatina mažinti produkcijos savikainą, siekti tiesioginių darbo sąnaudų ir materialinių piniginių išlaidų ekonomijos.

Todėl, didėjant produkcijai, savikaina ne visuomet mažėja, o kai kuriais atvejais netgi didėja. Tokia padėtis 1960 metais buvo susidariusi minėtame Ukmergės rajono „Pergalės“ kolūkyje. Tai matyti iš žemiau pateikiamos lentelės, kurioje parodytas kiaulienos produkcijos savikainos pasikeitimas minėtame kolūkyje.

6 lentelė

	1959 m.	1960 m.	1960 m. palyginus su 1959 m., %
1. Kiaulienos mėsa (cnt)	596,8	782,0	131,0
2. Viso išlaidų jai pagaminti (rb.)	41239,6	57488,5	139,3
<i>Tame tarpe:</i>			
a) tiesioginės darbo sąnaudos (įkainojant darbą pagal tarybinių ūkių apmokėjimo normas)	4234,4	5483,6	139,0
b) sunaudota pašarų (rb.)	23024,8	34182,2	148,0
3. Produkcijos 1 cnt savikaina, rb.	69,1	73,9	105,5

Įvestoji šiame kolūkyje darbo apmokėjimo tvarka skatino kiaulių šėrkes didinti produkciją, tačiau jos nebuvo suinteresuojamos racionaliai naudoti pašarus. Kaip matyti iš pateiktų duomenų, produkcijai padidėjus 31%, pašarų sunaudojimas padidėjo 48%, o kiaulienos 1-am cnt pagaminti 1960 m. sunaudota pašarų maždaug 37% daugiau palyginti su 1959 m., ir nors kitos išlaidos produkcijos centneriui pagaminti sumažėjo, jo savikaina padidėjo 5,5%.

Norint glaudžiau susieti garantuotą darbo apmokėjimą su įvairiapusišku materialiniu kolūkiečių suinteresuotumu, tikslinga jį derinti su papildomu apmokėjimu.

Buvo susidariusi nuomonė, kad, įvedus garantuotą darbo apmokėjimą, papildomas apmokėjimas netenka prasmės, nes tvirtas atlyginimas

pilnai užtikrina kolūkiečių materialinį suinteresuotumą kelti darbo našumą. Ši nuomonė atsispindėjo ir ekonominėje literatūroje.¹⁴

Garantuotas darbo apmokėjimas užtikrina kolūkiečiui tvirtą pagrindinį atlyginimą, priklausantį nuo išdirbtų normų bei darbadienių skaičiaus, bet reikia dar ir papildomų materialinio paskatinimo formų už skubių darbų savalaikį atlikimą, už lėšų ekonomiją, savikainos sumažinimą.

Štai kaip išsprendė papildomo apmokėjimo klausimą Ukmergės rajono kolūkis „Lenino keliu“.

Nuo 1960 m. gruodžio mėn. šiame kolūkyje buvo įvestas papildomas atlyginimas kiaulių šėrikėms už pašarų ekonomiją. Įvedant šią apmokėjimo tvarką, buvo nustatytas pašarų sunaudojimo limitas: priesvorio kilogramui žiemos metu — 6 pašariniai vienetai, vasaros laikotarpiu — 5 pašariniai vienetai. Už kiekvieną sutaupyta pašarinį vienetą papildomai išmokama 0,2 kp., o už kiekvieną pereikvotą pašarinį vienetą iš atlyginimo išskaitoma po 1,6 kp. Siekiant suinteresuoti šėrikes tokia apmokėjimo tvarka, atlyginimas už priesvorio kilogramą buvo padidintas nuo 5 iki 7 kp. Tokią apmokėjimo tvarką 1959 m. įvedė ir Ukmergės rajono Veprių kolūkis. Padidinus pagrindinį atlyginimą už priesvorio kilogramą ir įvedus papildomą apmokėjimą, išlaidos priesvorio kilogramui padidėjo, tačiau žymiai sumažėjo pašarų sunaudojimas:

7 lentelė

Sunaudota pašarinių vienetų 1-am kg kiaulienos priesvorio	1960 m.	1961 m.
1. Kolūkyje „Lenino keliu“	7	5,5
2. Veprių kolūkyje	5,72	5,4

Kadangi pašarai sudaro daugiau kaip 70% išlaidų kiaulienos gamyboje, tai, sunaudojant mažiau pašarų, sumažėjo produkcijos savikaina. Kolūkyje „Lenino keliu“ 1 centnerio gyvojo svorio kiaulienos savikaina 1960 m. buvo 103 rb., o 1961 m. — 84,2 rb. Šiame kolūkyje sutaupyti pašarų sąskaita 100-ai hektarų ariamos žemės papildomai gauta 9 cnt kiaulienos, o Veprių kolūkyje — 7 cnt¹⁵.

Kolūkyje „Lenino keliu“ už pašarų sutaupymą papildomai apmokama ir stambiųjų raguočių fermos darbuotojams: už kiekvieną sutaupyta pašarinį vienetą, pagaminant 100 litrų bazinio riebumo pieno, papildomai mokama 1 kp., o už pereikvotą pašarinį vienetą — atskaitoma 2 kp.

Gamybos išlaidų ekonomijai augalininkystėje skatinti kolūkyje „Lenino keliu“ įvestas papildomas apmokėjimas: 50% gaunamo viršplaninio pelno išmokama kolūkiečiams.

Kolūkiams įsigyjant vis daugiau automašinių ir didėjančią krovinių pervežimams, auga transporto išlaidų sumažinimo reikšmė. Štai kokią šoferių darbo apmokėjimo tvarką, skatinančią mažinti išlaidas tonos kilometrui, nustatė Ukmergės rajono „Pergalės“ kolūkis.

Pagrindinis atlyginimas nustatytas priklausomai nuo pervežto krovinių pobūdžio ir svorio, nuvažiuotų kilometrų skaičiaus ir šoferio klasės. Siekiant pakelti darbo kokybę, už darbą be jokių avarijų per visą metų ketvirtį, jeigu nėra darbo drausmės pažeidimų, šoferiams mokama 9 rb.

¹⁴ Zt. Гошков Ш., О некоторых вопросах перехода к денежной оплате труда в колхозах на современном этапе. «Социалистический труд», № 7, 1960, стр. 33—34; Матийченко Я., Все колхозы района на денежной оплате. «Социалистический труд», № 10, 1960, стр. 32.

¹⁵ Visasąjunginio Žemės ūkio ekonomikos mokslinio tyrimo instituto atraminio punkto duomenys. Ukmergės rajono kolūkis „Lenino keliu“.

premią; už degalų ekonomiją išmokama 30% sutaupyty degalų vertės. Už padangų ekonomiją mokamos premijos pagal instrukcijas, veikiančias valstybiniuose respublikos autoūkiuose; už pereinotus degalus išskaitoma iš šoferio atlyginimo pilna jų vertė.

Įvedus kolūkyje šią apmokėjimo tvarką, išlaidos šoferių darbui apmokėti padidėjo daugiau kaip du su puse karto, tačiau, pagerėjus mašinų eksploatacijai ir sumažėjus piniginiams-medžiaginiams sąnaudoms tonos kilometrui, bendrosios išlaidos tonos kilometrui sumažėjo net 60,9%.

Vadinasi, dirbant ūkiskaitos pagrindais, kada kiekvienai brigadai, fermai ir kitiems gamybiniam vienetai nustatomos ne tik produkcijos apimtys planinės užduotys, bet ir materialinių bei piniginių lėšų sunaudojimo limitai ir produkcijos savikainos sumažinimo planai, kolūkiečiai yra betarpiškai suinteresuoti ne tik įvykdyti ir viršyti produkcijos apimtys užduotis, bet ir visokeriopai mažinti materialines bei pinigines išlaidas produkcijos vienetai pagaminti.

Tačiau kolūkiuose, įvedusiuose garantuotą darbo apmokėjimą, papildomo apmokėjimo formos dar nėra pakankamai tobulos, kolūkių patyrimas organizuojant šią materialinio paskatinimo priemonę yra nedidelis. Didelę reikšmę derinant papildomą atlyginimą su pagrindiniu garantuotu darbo apmokėjimu turi panaudojimas rekomendacijų dėl papildomo apmokėjimo kolūkiečiams už žemės ūkio produktų gamybos padidinimą ir jų savikainos sumažinimą, atsižvelgiant į konkrečias kolūkio sąlygas. Šias rekomendacijas 1961 m. paruošė buv. Žemės ūkio ministerija drauge su Žemės ūkio ekonomikos mokslinio tyrimo institutu ir Mokslų Akademijos Ekonomikos institutu.

Nežiūrint dar pasitaikančių trūkumų naudojant garantuoto darbo apmokėjimo formą, ji duoda teigiamų rezultatų ir stipriuose ekonominiuose pozicijose, ir silpnuose kolūkiuose. Tvirtu, garantuoto darbo apmokėjimo įvedimas visuose kolūkiuose yra viena iš lemiamųjų sąlygų ekonomiškai silpniems kolūkiams pakelti iki vidutinių lygio, o pastariesiems — iki priešakinių kolūkių lygio.

Garantuoto darbo apmokėjimo teigiamas poveikis gamybai pasireiškia dviem kryptimis:

1. Garantuotas darbo apmokėjimas iškelia didesnius reikalavimus darbo normavimui, žemės ūkio darbų tarifavimui, priverčia peržiūrėti vidinio produkcijos planavimo tvarką, planuoti visas kolūkio ūkinės veiklos puses, kruopščiai apskaičiuoti visas pajamas ir išlaidas, geriau organizuoti darbą, racionaliai panaudoti visus darbo išteklius, mažinti produkcijos savikainą ir didinti visų ūkio šakų rentabilumą. Tik šios sąlygos leidžia garantuoti apmokėjimo dydį ir užtikrinti jo reguliarumą.

2. Garantuoto apmokėjimo sistema stiprina kolūkiečių pasitikėjimą visuomeniniu ūkiu ir todėl padidina jų materialinį suinteresuotumą dalyvauti visuomeninėje gamyboje. Esant garantuotam apmokėjimui, atlyginimo dydis priklauso nuo darbo kiekio ir kokybės, nuo jo sudėtingumo, sunkumo, intensyvumo ir atsakingumo. Ši apmokėjimo forma apsaugo kolūkiečių pajamas nuo nepriklausančių nuo jų veiklos sąlygų. Pagrindinio atlyginimo derinimas su papildomu apmokėjimu už produkcijos didinimą, savalaikį skubių darbų atlikimą, už lėšų ekonomiją sujungia kolūkiečių asmeninius interesus su visuomeninio ūkio interesais.

Atsižvelgiant į tai, garantuotą darbo apmokėjimą reikia įvesti visuose kolūkiuose, tame tarpe ir ekonomiškai silpnuose.

Kolūkiams rekomenduojama 25% piniginių pajamų ir tam tikrą bendrosios augalininkystės produkcijos procentą panaudoti darbo apmokėjimui. Tai ir galėtų sudaryti garantuotą darbo apmokėjimo fondą. Kolūkiuose, kur šis fondas yra per mažas, jį galima būtų padidinti perskirstant bendrąsias

pajamas. Ekonomiškai silpnuose kolūkiuose darbo apmokėjimui reikėtų skirti didesniąją dalį bendrųjų pajamų. Vėliau, kylant kolūkių ekonomikos lygiui, ši dalis palaipsniui sumažėtų.

Darbo apmokėjimo garantuoto minimumo skirtumai atskiruose kolūkiuose taip pat mažės, stiprėjant silpnų kolūkių ekonomikai, ir artės prietarybinių ūkių darbo apmokėjimo lygio.

Vilniaus Valstybinis
V. Kapsuko vardo universitetas
Politinės ekonomijos katedra

Įteikta
1962 m. vasario mėn.

К ВОПРОСУ О ГАРАНТИРОВАННОЙ ОПЛАТЕ ТРУДА В КОЛХОЗАХ

Е. ПЕЧЮРАЙТЕ

Резюме

В статье «К вопросу о гарантированной оплате труда в колхозах» на основе анализа материала материала колхозов «Ленино келю», «Пергале», «Вепрай» Укмергского района, «Венибе» и им. Ю. Янониса Пренайского района разбирается значение гарантированной оплаты труда для повышения материальной заинтересованности колхозников в укреплении экономики колхозов.

Основой личной материальной заинтересованности трудящихся при социализме является оплата труда.

Размер оплаты труда в колхозах прежде всего зависит от уровня производительности труда, достигнутого в данном колхозе, и от размера валового дохода. Но наряду с этим большое влияние на него оказывает и порядок распределения колхозных доходов, от которого зависит пропорция между накоплением и потреблением.

При установлении пропорции между накоплением и потреблением большое значение имеет форма оплаты труда, т. е. порядок оплаты необходимого труда колхозников.

Господствующая форма оплаты труда по трудодням, когда для распределения по труду предназначается в основном остаток валовой продукции, не всегда обеспечивает рост потребления наряду с накоплением. При этой форме оплаты труда размер заработка может колебаться из года в год в зависимости не только от величины валового дохода, но и от пропорции распределения этого дохода. Нередко колхозы, особенно экономически слабые, осуществляют накопление за счет оплаты труда. Это ущемляет материальные интересы непосредственных производителей — колхозников.

Значительное изменение в порядок распределения колхозных доходов вносит гарантированная оплата труда. Она означает, что фонд оплаты труда создается не как остаток, а как самостоятельная величина наряду с другими фондами, что колхоз гарантирует минимум оплаты труда.

Гарантированная оплата может осуществляться как с помощью трудодня, так и с помощью денежных расценок за норму выработки. По мере роста денежных доходов в колхозах создается все больше возможностей переходить на гарантированную денежную оплату труда, которая позволяет улучшить учет труда и материально-денежных затрат.

В нашей республике ввели и с успехом применяют гарантированную оплату труда различные по экономическому положению колхозы.

Некоторые колхозы сначала вводят гарантированную оплату только в одной, наиболее важной для общественного хозяйства отрасли. Сначала это дает положительные результаты, помогает поднять эту отрасль, но в дальнейшем начинает отрицательно сказываться на производство, так как получается слишком большой разрыв в оплате труда в различных отраслях колхозного производства. Колхозы, применяющие гарантированную оплату труда в одной или в нескольких отраслях, должны в дальнейшем ввести ее во всех отраслях.

При гарантированной оплате труда большое значение имеет правильное ее сочетание с дополнительной оплатой. Это позволяет более полно сочетать личные и общественные интересы в колхозах.

Гарантированная оплата указывает двоякое влияние на экономику колхоза: 1) повышает материальную заинтересованность и трудовую активность колхозника; 2) заставляет руководителей колхозов улучшить ведение хозяйства.

Поэтому гарантированную оплату труда, которая является важным средством для подъема экономики, следует вводить во всех колхозах, в том числе и в экономически слабых. Колхозам рекомендуется до 25% денежных доходов использовать для оплаты труда. Это могло бы составлять гарантированный фонд оплаты труда. В экономически слабых колхозах этот фонд можно повысить за счет перераспределения валового дохода. На оплату труда в этих колхозах следовало бы обращать большую долю валового дохода. По мере повышения экономики колхоза, эта доля должна снижаться.

Гарантированный минимум оплаты труда пока не может быть одинаковым во всех колхозах. Но по мере повышения уровня экономически слабых колхозов эта разница будет уменьшаться, и гарантированный минимум оплаты труда будет приближаться к уровню оплаты труда в совхозах.
